

Terveydenhuollon laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyys

Erityispätevyystoimikunnan kotisivut:
<https://th-laatu-potilasturvallisuus.yhdistysavain.fi/>

1. Tausta

Terveydenhuollossa laatu muodostuu monesta osatekijästä. Agency for Healthcare Research and Qualityn (ent. Institute of Medicine, IOM) ja Future EU Agenda on quality of health care with a special emphasis on patient safety 2014 mukaan laadun ulottuvuudet ovat:

- 1) potilaskeskeisyys
- 2) saatavuus (oikea-aikaisuus)
- 3) turvallisuus (potilas ja henkilöstö)
- 4) tehokkuus, yhdenvertaisuus
- 5) vaikuttavuus
- 6) lääketieteellinen laatu

Jatkossa tässä esityksessä termillä lääkäri tarkoitetaan soveltuvin osin myös hammaslääkäreitä.

Potilasturvallisuudella tarkoitetaan niitä periaatteita ja käytäntöjä, joilla varmistetaan turvallisten palvelujen ja hoidon toteutuminen. Hoidon turvallisuus on keskeinen laadun osatekijä ja liittyy useimpiin muihin laadun ulottuvuuksiin. Potilasturvallisuuden ja laadun varmistus ja edistäminen ovat luonteeltaan moniammatillista toimintaa, johon tarvitaan kaikkien terveydenhuollon ammattiryhmien panos. Koska lääkärin rooli terveydenhuollossa on merkittävä ja he edustavat siinä korkeinta lääketieteellistä asiantuntemusta, tarvitaan ammattikunnan aktiivisuutta ja näkyvää panosta käytännön laatu- ja potilasturvallisuustyössä, niiden kehittämisessä ja johtamisessa.

Yksi keino edistää laatu- ja potilasturvallisuustyön osaamista ja aktiivisuutta lääkärinkunnan keskuudessa on erityispätevyiden perustaminen. Mitään vastaavaa pätevyyttä ei ole osana erikoislääkärinkoulutus- tai tiedekuntien lisäkoulutusjärjestelmää. Ehdotettu laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyys on osoitus lääkärin ammatillisesta kehittymisestä, jonka perusteena on hankittu kokemus ja osaaminen. Se olisi mahdollista huomioida palkkausjärjestelmässä muiden muodollisten pätevyyksien tavoin. Laadun ulottuvuuksista lääketieteellinen hoidon laatu on oma erillinen kokonaisuutensa, johon sisältyy kaikkien erikoisalojen toiminta. Sitä ei ole tarkoitus sisällyttää tähän erityispätevyteen.

2. Tavoitteet

2.1. Koulutusohjelman yleiset tavoitteet

- Lisätä systemaattista laatu- ja potilasturvallisuusosaamista terveydenhuollossa
- Lisätä lääkärien ja hammaslääkäreiden kiinnostusta ja osallistumista aktiivisesti laatu- ja potilasturvallisuustyöhön
- Lisätä alan osaajien välistä kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja yhteydenpitoa
- Lisätä alan koulutusta ja tutkimusta
- Lopullisena päämääränä on parantaa hoidon laatua ja turvallisuutta terveydenhuollon palvelujärjestelmässä kaikin edellä mainituin keinoin

2.2. Osaamistavoitteet (kuvio)

Erityispätevyyden saavutettuaan lääkäri/hammaslääkäri:

- osaa toimia kansallisissa ja kansainvälisissä laatu- ja potilasturvallisuutta edistävissä verkostoissa ja etsiä kansainvälistä tietoa laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseksi
- kykenee seuraamaan ja arvioimaan kriittisesti alan kirjallisuutta ja tutkimuksia
- osaa löytää ja noudattaa alaan liittyviä Suomessa sovellettavia säädöksiä, ohjeita ja suosituksia
- hallitsee ja soveltaa monipuolisesti laatu- ja potilasturvallisuusmenettelyjä työssään
- ymmärtää laatu- ja potilasturvallisuuden periaatteet ja merkityksen organisaatiolle
- hallitsee potilasturvallisuusriskien ja laatu- ja potilasturvallisuuden havaitsemiseen ja vaaratapahtumien läpikäymiseen sekä niistä oppimiseen liittyvät prosessit
- osaa käyttää ja seurata palvelujärjestelmän ja kliinisen laadun sekä potilasturvallisuuden mittareita tai laatu- ja potilasturvallisuuden kehittämisessä
- osaa hyödyntää potilasvahingoista, muistutuksista, kanteluista ja asiakaspalautteista kertyvää tietoa toiminnan laadun ja turvallisuuden kehittämisessä
- pystyy kehittämään ja johtamaan terveydenhuollon yksikön laatu- ja potilasturvallisuustyötä

3. Ohjelman sisältö

3.1. Pohjakoulutus

- Laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyyden hakemiseksi edellytetään erikoislääkärin tutkintoa joltain lääketieteen erikoisalalta tai vähintään erikoislääkärikoulutusta vastaavan pituisesta työkokemuksesta (5 vuotta) lääkäriksi valmistumisen jälkeen.
- Työkokemuksen tulee kattaa riittävästi kliinistä lääkärin työtä potilasnäkökulman ja moniammatillisen yhteistyön merkityksen ymmärtämiseksi.

3.2. Käytännön palvelu

Palvelujen määrä

- Erityispätevyyteen vaaditaan joko päätoimista käytännön palvelua vähintään kahden vuoden ajalta tai osa-aikaista tai projektiluonteista/tilapäistä palvelua yhteenlaskettuina kahden vuoden verran. Sekä kokoaikaisessa että osa-aikaisessa virka-/työsuhteessa voi myös vain osa viikkotyöajasta koostua erityispätevyyteen hyväksyttävistä palveluista. Vaadittava 2 v palveluaika voidaan laskea seuraavasti. Erityispätevyyteen hyväksyttävien palvelujen määrä keskimäärin (päivää/viikko):
 - 4–5 päivää, 2 vuotta
 - 3,5 päivää 2,5 vuotta
 - 3 päivää, 3 vuotta
 - 2,5 päivää (eli 50% työsuhde) 3,5 vuotta
 - 2 päivää, 4 vuotta
 - 1,5 päivää, 4,5 v
 - 1 päivä, 5 vuotta
- Hyväksyä voidaan myös lyhyissä jaksoissa suoritettut erilliset palvelut, joiden pituus on vähintään yksi (1) viikko täysiaikaista palvelua (hyväksyttäviä palveluja 4-5 pv/viikko) tai kaksi (2) viikkoa osa-aikaista palvelua (hyväksyttäviä palveluja 1-3,5 pv/viikko).
- Jos hakijalla on ollut samanaikaisesti useampi osa-aikainen virka-/työsuhde, näiden kaikkien samanaikaisesti yhteensä viikkoa kohden sisältämät hyväksyttävät palvelupäivät/viikko lasketaan yhteen. Siis esim. yhdessä osa-aikaisessa virassa 1,5 pv/vk ja toisessa 0,5 pv/vk tekee yhteensä tuona rinnakkaisten osa-aikaisuuksien ajanjaksona 2 pv/vk hyväksyttävää palvelua. Mukaan voidaan edellä olevan tavoin laskea siis myös 1 pv/vk pienempiäkin hyväksyttäviä osuuksia, kunhan yhteensä täyttyy kaikista samanaikaisesti tehdyistä osa-aikaisuuksista hyväksyttävää palvelua ≥ 1 pv/viikko.
- Niistä palveluista, joita ei voida varmentaa tehtävänimikkeestä, tarvitaan joko yksityiskohtainen työnantajan todistus tai hakijan oma selvitys tehtävänkuvauksesta tai kehittämisprojektin loppuraportti.
- Osa-aikaisien ja tilapäisten palvelujen määrä voidaan työnantajan todistuksessa ilmoittaa esim. keskimääräisinä työpäivinä tai prosentteina per viikko. Lisäksi on syytä kuvata lyhyesti tehtävän sisältö.
- Käytännön palvelun tulee olla suoritettu viimeisen 10 vuoden aikana ennen erityispätevyyden hakemista. Erityispätevyyttä hakeva henkilö voi perustellusta syystä saada pidennystä suoritustensa voimassaoloon. Tällaisiksi syiksi voidaan lukea esimerkiksi äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa, varusmiespalvelu sekä harkinnan mukaan myös hoitovapaa tai muu vastaava peruste. Hakijan tulee erityispätevyyden myöntämistä hakiessaan esittää kirjallinen pyyntö vanhentuneiden suoritusten hyväksymisestä.

A. Hyväksyttävä käytännön palvelu

- Työ organisaation potilasturvallisuus- ja laatuyksikössä, asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksessa, PVK:ssa, AVI:ssa tai Valvirassa pääsääntöisesti (paitsi talous- ja henkilöstöhallinnolliset tehtävät tai muu yleisjohtaminen).
- Muiden työnantajien tai työyksiköiden tehtävistä arvio 1–5 päivää/viikko ja lyhyt erittely työtehtävistä, joihin hakija vetoaa.

Esimerkkejä hyväksi luettavista työtehtävistä:

- Organisaation laatu- ja potilasturvallisuusjärjestelmien ja -menettelyjen kehittäminen tai arviointi, osallistuminen laatu- ja pt-poikkeaminen, reklamaatioiden, muistutusten, kantelujen ja potilasvahinkojen käsittelyyn, laatua ja potilasturvallisuutta korjaavat kehittämisprojektit, laaturekisterien kehittäminen tai muu laatu- ja turvallisuustiedon mittarointi, laatujärjestelmän hallinnointi, laadunhallinnan suunnitelman ja potilasturvallisuussuunnitelman mukainen raportointi, laadun ja potilasturvallisuuden (nimitettyjen/asetettujen) työ/ohjaus/johtoryhmien jäsenyys. Vaaratapahtumailmoitusten käsittelijänä toimiminen, osallistuminen GTT- tai muiden vastaavien laatu-/turvallisuustyökalujen käyttöön asiantuntijana.
- Lääkärinkoulutuksen laadun ja osaamisen arviointityökalujen kehittäminen.
- Terveystieteiden laadun ja/tai potilasturvallisuuden koulutustapahtuman järjestäminen, kouluttajana/luennoitsijana toimiminen (erikoisalasta tai kohderyhmästä riippumatta).
- Esimerkkejä kliinisen toiminnan laadun parantamisesta: kehittämisprojektit hoitoprosessien sujuvoittamiseksi, asiakaspalautteen mittaamenettelyjen kehittäminen, moniammatillisen yhteistyömuotojen kehittäminen, muu käytäntöjen laatu- tai potilasturvallisuusprojekti.
- Käytännön palveluiksi voidaan myös hyväksyä toimiminen esim. johtajan, päällikön, erityisasiantuntijan tms. tehtävissä silloinkin, kun pätevyysvaatimuksena ei ole lääkärin/hammaslääkärin koulutus, mikäli tehtävät kuitenkin keskeisesti liittyvät terveydenhuollon laatuun ja potilasturvallisuuteen.
- Käytännön palvelujen tulee täyttää erityispätevyysvaatimukset mahdollisimman monipuolisesti.

Tiettyjen käytännön palvelujen hyväksyttävät enimmäismäärät

- Työskentely käytännön palveluiksi hyväksyttävissä **työryhmissä**. Käytännön palvelua voidaan korvata enintään 3 kk verran.
- **Luottamustehtävät** laatua tai potilasturvallisuutta edistävissä yhdistyksissä/seuroissa tai toiminta terveydenhuollon tai lääketieteellisten yhdistysten laatua tai potilasturvallisuutta edistävissä työryhmissä. Käytännön palvelua voidaan tällaisella yhdistys- tai järjestötoiminnalla korvata enintään 3 kk.
- Erityispätevyysalalle soveltuva **tutkimustyö**, tutkimusten tai opinnäytetöiden ohjaus ja tutkimusjulkaisujen ja muun alan kirjallisuuden tuottaminen. Käytännön palveluksi hyväksytään tutkimustoimintaa enintään 6 kk (esimerkiksi valmistunut väitöskirja 6 kk, väitöskirjatyön ohjaus 2 kk, muu vertaisarvioitu tutkimusjulkaisu 1 viikko).
- **Ulkomailla** suoritettua palvelua voidaan hyväksyä harkinnan mukaan työtodistuksen perusteella samoin ehdoin kuin kotimaassa suoritettua palvelua. Vähintään yksi vuosi palvelua tulee suorittaa kotimaassa.

- Käytännön palvelu voi muodostua edellä mainittujen tai muiden tehtävien yhdistelmästä.

B. Harkinnanvaraisesti hyväksyttäviä palveluja ja tehtäviä

- Työ ministeriöissä, THL:ssä, Fimeassa, TTL:ssä, STUKissa yliopistossa tai sote-organisaation hallinnossa johtajana, ylilääkärinä, organisaation kehittämissyksikössä
 - Palveluksi kelpaaviin työtehtäviin on kuuluttava säännöllisesti tai projektiluonteisesti aktiivista terveydenhuollon laatu- ja potilasturvallisuustyötä, jonka määrä on selvästi osoitettavissa.
 - Terveydenhuollon toimintayksikön terveydenhuoltolain mukaiselta vastaavalta lääkäriltä hyväksytään toimintayksikön terveyden- ja sairaanhoidon johtaminen ja valvonta vain siltä osin, kun se on selkeästi laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyväksi osoitettavaa työtä. Sama koskee soveltuvin osin ja määrin myös muita eri lääketieteellisistä sektoreista vastaavia lääkäreitä.
 - Palvelujen hyväksyntää haetaan tällöin vain laatua ja potilasturvallisuutta koskevan tehtäväkuvauksen perusteella eriteltynä viikkomääräisesti (keskimäärin 1–5 pv/viikko). Oma arvio keskimääräisistä päivistä työjaksoa kohti ja ytimekäs perustelu.
- Alla olevien tehtävien hyväksyminen edellyttää kuvausta laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden sisällöstä:
 - Professuuri, dosenttuuri, tohtorin tutkinto, tutkimushanke (huom: tutkimukset julkaisujen perusteella!)
 - Oman erikoisalan opetustoiminta tai koulutustapahtuman järjestäminen
 - Esimerkki hyväksyttävästä koulutuksesta: Verisuonikirurgian laaturekisterit ja potilasturvallisuuden työkalut
 - Esimerkki ei-hyväksyttävästä koulutuksesta: Uusinta uutta aortta-aneurysmien angioradiologisista toimenpiteistä

C. Pääsääntöisesti ei hyväksyttäviä palveluja ja tehtäviä

- Organisaation johtamisjärjestelmään kuuluvien hallinnollisten tehtävien hoito, henkilöstöhallinnolliset toimet, talouden ja toiminnan tunnuslukujen raportointi, yleishallinto ja johtaminen
- Hallinnollisen uudistuksen työryhmän jäsenyys
- Oman erikoisalan tai muu verkostotoiminta, yhdistykset
- Muut työryhmät tai verkostot

3.3. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

- Yhteensä 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta monipuolisesti laadun ja potilasturvallisuuden eri sektoreilta.
- Koulutuksiksi hyväksytään pääsääntöisesti vain varsinaiset koulutustapahtumat. Esimerkiksi neuvottelupäivät tai kokoukset eivät sovellu teoreettisiin koulutuksiin.

- Koulutuksiin voidaan hyväksyä myös muut ehdot täyttävät koulutukset, joissa on itse ollut kouluttajan roolissa. Mikäli saman sisältöinen koulutus on järjestetty useampaan kertaan, näistä hyväksytään vain yksi. Koulutustilaisuus voi sisältää muutakin kuin erityispätevyysvaadittavaa koulutusta ja tällöin siitä hyväksytään vain erityispätevyysaiheisiin kuuluvat tunnit.
- Suositeltavia koulutuksia ovat laatu- tai potilasturvallisuusaiheiset kotimaiset ja kansainväliset konferenssit tai seminaarit/webinaarit, valtakunnalliset tai alueelliset koulutustapahtumat sekä yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämät tai hyväksymät laatua tai potilasturvallisuutta käsittelevät kurssimuotoiset koulutukset, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen ja laadun sertifiointia ylläpitävien organisaatioiden koulutukset.
- Enintään 20 tuntia voi koostua oman organisaation sisäisistä tai alueellisesti järjestetystä alan koulutuksesta.
- Erityispätevyystoimikunta voi hyväksyä anomuksesta myös muita suomalaisia tai kansainvälisiä koulutuksia.
- Kurssimuotoisen koulutuksen tulee olla suoritettu lääkäriksi/hammaslääkäriksi valmistumisen jälkeen ja 10 vuoden sisällä ennen erityispätevyysvaadittavaa hakemista. Erityispätevyyttä hakeva henkilö voi perustellusta syystä saada pidennystä suoritustensa voimassaoloon, kts kohta 3.2.

3.4. Projekti

- Kehittämiprojektikokemusta edellytetään, koska tässä erityispätevyysvaadittavassa sen voidaan katsoa korvaavan puuttuvaa tenttiä. Kyseeseen tulee joko laatuun tai potilasturvallisuuteen liittyvä oma projekti tai toimikunnan riittäväksi katsoma osallistuminen suurempaan projektiin, esim. vastuu sen jostakin osa-alueesta.
- Projekti voi myös olla tieteellinen tutkimushanke, mutta silloinkin siihen pitää sisältyä laadun tai potilasturvallisuuden kehittämiselementtiä.
- Projektin laajuus pitää olla vähintään noin 8 op (1 op=27 t.)
- Projektin loppuraportti (tai hankkeen tutkimusjulkaisu) pääsääntöisesti portfolion yhtenä liitteenä

3.5. Suositeltava kirjallisuus

- Laadunhallintaa, potilasturvallisuutta, lääkitys- ja laiteturvallisuutta, infektioiden torjuntaa sekä potilasvakuutusta koskevat voimassa olevat säädökset.
- Valtioneuvoston kanslian, sosiaali- ja terveysministeriön, Valviran, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Fimean julkaisemat selvitykset, muistiot ja raportit tai muut ohjausdokumentit laadusta ja potilasturvallisuudesta viimeisen viiden vuoden ajalta.
- Patient Safety and Quality Improvement in Health Care, 2021
<https://www.springer.com/gp/book/9783030558284>
- Textbook of Patient Safety and Clinical Risk Management, 2021
<https://www.springer.com/gp/book/9783030594022>

- Crossing the Global Quality Chasm: Improving Health Care Worldwide, The National Academies Press, 2018
- Asiakasturvallisuus sosiaali- ja terveysalalla, 2021
- Potilasturvallisuuden perusteet -oppikirja, 2013 ja yhdeksän verkkokoulutusta, Duodecim
- BMJ Quality and Safety –lehden numerot viimeiseltä kolmelta vuodelta
- Laaturekisterit, www.thl.fi
- Tutustuminen mittaristoon, www.ichom.org
- OECD, Suomen terveysprofiili laadun ja potilasturvallisuuden osalta, https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/suomi-maan-terveysprofiili-2019_342765e3-fi
- Suomen Lääkärilehti, Aikakauskirja Duodecim, Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti kolme viimeisintä vuosikertaa laatua ja potilasturvallisuutta koskevilta osin.
- Tutustuminen sivustoihin www.ihl.org, www.ahrq.com
- Suositeltava ulkomainen vuosittainen kokous: <https://internationalforum.bmj.com/>

3.6. Arviointi

- Erityispätevyyttä haetaan laatimalla Terveystieteiden tutkimuskeskuksen erityispätevyystoimikunnan verkkosivuilla <https://th-laatu-potilasturvallisuus.yhdistysavain.fi/> olevaan strukturoituun ja yksityiskohtaiseen oppimisportfolioon kuvaus omasta laatu- ja potilasturvallisuustyöstä. Tarkat ohjeet erityispätevyyden hakemisesta ja lomakkeen täyttämistä ovat verkkosivuilla!
- Erityispätevyyden suorittamiseen sisältyy kuulustelun sijaan pakollisena laadun tai potilasturvallisuuden kehittämisprojekti (kts. kohta 3.4!).
- Käytännön palvelujen aikakriteerin ja teoreettisen koulutuksen tuntimäärän pitää ehdottomasti täytyä, samoin kehittämisprojekti kokemuksesta edellytetään, osaamisen/oppimisen pitää samoin olla kokonaisuutena arvioiden riittävää. Muiden portfolioon osa-alueiden osalta jonkun/joidenkin alueiden vähäistä puutteellisuutta on mahdollista kompensoida vastaavasti joidenkin muiden osa-alueiden vaadittua korkeammalla osaamisella/taidoilla.
- Portfolioon arvioivat ja esittelevät toimikunnalle erityispätevyystoimikunnan keskuudesta valitsemat tarkastajat.
- Erityispätevyys voidaan myöntää suoraan tämän portfolioon perusteella, mikäli toimikunta kokouksessaan katsoo erityispätevyyden edellytykset täytetyiksi.
- Jos erityispätevyystoimikunta toteaa, että hakijan koulutusta tai kokemusta on syytä täydentää, hakija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jossa hän esittää millä tavoin hän voi saavuttaa riittävät tiedot ja taidot.
- Mikäli toimikunta ei voi puoltaa erityispätevyyden myöntämistä portfolioon perusteella, saa hakija ohjeet siitä, kuinka hän voi täydentää näyttöjään ja osaamistaan erityispätevyyden vaatimusten täyttämiseksi. Jos hakija haluaa hakea pätevyyttä myöhemmin edellytysten täytyessä, hänen tulee täyttää portfolio uudelleen. Mikäli kyseessä on yksittäinen täydennystarve, voidaan pätevyys kuitenkin myöntää ilman uuden portfolioon täyttämistä esimerkiksi toimittamalla toimikunnan pyytämä dokumentaatio vaaditusta koulutuksesta.

Oppimisportfoliossa erityispätevyyden hakija:

- kuvaa pohjakoulutuksensa ja käytännön palvelunsa
- osoittaa hankkimansa teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen
- kuvaa tekemänsä kehittämisprojektit ja muun osallistumisensa laadun ja potilasturvallisuuden suunnitteluun, kehittämiseen, mittaamiseen tai arviointiin ja kouluttamiseen tai tutkimukseen
- kuvaa mahdolliset tieteelliset saavutuksensa (näitä ei edellytetä erityispätevyyden saavuttamiseksi)
- reflektoi alan oppikirjoista, tutkimuksista tai muista tietolähteistä omaksumiaan käsityksiä laadun ja potilasturvallisuuden edistämisestä
- käsittelee jotain itselle ajatuksia herättänyttä laatu- ja potilasturvallisuuteen liittyvää kirjaa
- kuvaa kohdan 2.2. oppimistavoitteiden täyttymistä omalla kohdallaan ja analysoi omaa käsitystään kehityksestään ja roolistaan laadun ja potilasturvallisuuden asiantuntijana
- esittelee laatimaansa materiaalia tai selvitys- ja tutkimustyönsä tuloksia
- esittää muita erityispätevyyden hyväksynnän kannalta merkityksellisiä ansioitaan
- kuvaa osallistumistaan laadun ja potilasturvallisuuden tutkijoiden ja kehittäjien verkostoissa sekä miten on edustanut omaa organisaatiotaan tai sidosryhmäänsä kansallisissa tai kansainvälisissä tapahtumissa tai muussa yhteistyössä
- selostaa, miten aikoo tulevaisuudessa jatkaa laadun ja potilasturvallisuuden kehittämistä.

3.7. Opinnäytetyö ja muu osaamisen osoittaminen

Mikäli käytännön palvelut painottuvat yksipuolisesti, voi osaamistaan ja perehtyneisyyttään muihin laadun ja potilasturvallisuuden sektoreihin osoittaa myös käytännön palveluja täydentävillä erillisillä opinnäytetöillä, jotka arvioidaan tapauskohtaisesti. Nämä voivat olla hakijan oma-aloitteisesti tuottamia tai toimikunnan esittämän lisänäyttöpöynnön täyttämiseksi tehtyjä.

4. Koulutuspaikat ja kouluttajat/ohjaajat

Koska laatua ja potilasturvallisuutta voi edistää ja siihen liittyvää työtä tehdä monissa erilaisissa lääkäreiden tehtävissä ja työpaikoissa, ei käytännön palvelun suorituspaikkoja ole kategorisesti rajoitettu. Palveluksi kelpaaviin työtehtäviin on kuuluttava säännöllisesti tai projektiluonteisesti aktiivista terveydenhuollon laatu- ja potilasturvallisuustyötä, jonka määrä on selvästi osoitettavissa (kts. Kohta 3.2).

Erityispätevyyttä suorittavalla (paitsi haettaessa suoraan erityispätevyyttä siirtymäkauden poikkeusmenettelyllä) tulee olla erityispätevyyden suorittanut ohjaaja, joka seuraa ja tukee koulutettavaa. Koulutusohjelmasta vastaava erityispätevyyden toimikunta nimittää ohjaajan, kun koulutautuja ilmoittautuu erityispätevyyden suorittajaksi (ks. 3.1.). Koulutautuja voi itsekin ehdottaa ohjaajaa. Koulutautujaa kannustetaan tarvittaessa hankkimaan ohjausta lisäksi myös

omassa organisaatiossaan tai lähiseudulla työskentelevältä ja/tai laatu- tai potilasturvallisuustutkimusta tekevältä erityispätevyiden omaavalta lääkäriltä/hammaslääkäriltä. Ohjaajan tarkemman roolin määrittelee erityispätevyiden toimikunta toimintansa alussa.

5. Ohjelman vastuutaho ja ohjelmaan ilmoittautuminen

Vastuutahona toimii Terveystieteiden ja potilasturvallisuuden erityispätevyiden toimikunta.

Taustaorganisaatioina toimivat Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistys SPTY ry:n lääkärijaos sekä Terveystieteiden hallinto- ja johtajalääkäreiden alaosa.

Taustaorganisaatiot kutsuvat toimikunnan jäseniksi enintään 17 varsinaista jäsentä ja heille varajäsenet. Hammaslääkärijäsenen ja varajäsenen esittää Suomen Hammaslääkäriliitto. Jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ensimmäiseen toimikuntaan valitaan jäseniä myös yhden ja kahden vuoden toimikaudelle, että jäsenten vaihtuvuus olisi tasaista. Jäsenet on mahdollista valita uudelleen toimikauden päätyttyä. Toimikunta laatii toimintasäännöt järjestäytyessään ja valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka vaihtuvat kolmen vuoden välein.

Laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyiden toimikuntaan kutsutaan laatuun ja potilasturvallisuuteen perehtyneitä jäseniä seuraavista organisaatioista:

1. Suomen potilas- ja asiakasturvallisuusyhdistyksen lääkärijaos
2. Terveystieteiden hallinto- ja johtajalääkäreiden alaosa
3. Suomen yliopistolliset keskussairaalat
4. Keskussairaala
5. Kansanterveystyön johtajien verkosto
6. Potilasvakuutuskeskus
7. Terveystieteiden tuottava yksityinen yritys
8. THL
9. STM
10. Alan professori
11. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus
12. Työterveyshuolto
13. Hammaslääkärien edustaja
14. Sihteeri

Toimikunnan jäsenet ovat lääkäreitä ja jäsenissä on tärkeä olla eri laadun ulottuvuuksien osaamisalueita ja terveystieteiden eri sektoreita monipuolisesti edustettuina. Toimikunnalla on myös oikeus tarvittaessa kutsua 1–2 asiantuntijaa ryhmän osaamisen täydentämiseksi.

Toimikunnan jäsenistä on lista toimikunnan kotisivuilla, samoin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerin yhteystiedot.

Toimikunta:

- nimeää ja hyväksyy kouluttajat, määrittelee ohjaajan roolin
- hyväksyy koulutettavan koulutussuunnitelman
- valvoo yleisesti koulutusta, yksittäisen kouluttautujan ensisijainen valvoja on ohjaaja
- hyväksyy koulutettavan palvelut ja tarvittaessa antaa suosituksia palvelujen täydentämistavoista
- valitsee pätevytymisohjelman suositeltavan kirjallisuuden
- tekee esitykset Suomen Lääkäriliitolle erityispätevyyden myöntämisestä
- päätöksentekoon osallistuessaan jäsenet tarvittaessa ilmoittavat kokouksessa jääviytensä ja jäävävät itsensä

Erityispätevyyden suorittamisen aloittamisesta tulee ilmoittaa ohjelmasta vastaavalle toimikunnalle. Ilmoittautuminen tapahtuu täyttämällä toimikunnan kotisivuilla oleva elektroninen lomake, joka sisältää liitteenä koulutussuunnitelman. Palveluksia ja koulutuksia voidaan kuitenkin hyväksyä myös ilmoituksia edeltäneeltä ajalta ja alkuvuosina näin tulee säännönmukaisesti olemaankin.

6. Erityispätevyyden hakeminen ja myöntäminen liiton jäsenelle

Erityispätevyyden myöntäminen edellyttää Suomen Lääkäriliiton jäsenyyttä, hammaslääkäreillä Suomen Hammaslääkäriliiton jäsenyyttä. Hakemus osoitetaan Laadun ja potilasturvallisuuden erityispätevyyden toimikunnalle ja toimikunta harkintansa mukaan esittää pätevyyden myöntämistä Suomen Lääkäriliitolle. Erityispätevyyshakemuksen käsittelystä toimikunta perii portfolion käsittelymaksun 60€, minkä pitää olla maksettu, ennen hakemuksen käsittelyä toimikunnassa. Mainittakoon, että erityispätevyyden myöntämisestä toimikunnan suosituksen pohjalta myös Lääkäriliitto perii hallituksensa päätöksen mukaisen todistuskäytön.

Hakemuksessa tulee olla:

1. Erityispätevyyden hakijan elektroniselle hakukaavakkeelle (portfoliolle) täyttämät laajan opetusportfolion mukaiset kuvaukset teoreettisesta koulutuksesta ja muusta kohdan 2.2 oppimistavoitteiden täyttymisestä sekä laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyneistä työtehtävistään ja näiden palvelujen täysiaikaiseksi työksi muutettu määrä ja yhteenlaskettu summa
2. Käytännön palvelujen dokumentointi: Työnantajien todistukset hakijan käytännön palveluista ja riittävän yksityiskohtaiset kuvaukset osa-aikaisista ja tilapäisistä palveluista, niiden luonteesta ja määrästä. Niistä palveluista, joita ei voida varmentaa tehtävänimikkeestä, tarvitaan joko yksityiskohtainen työnantajan todistus tai hakijan oma selvitys tehtävänkuvauksesta tai kehittämisprojektin loppuraportti.
3. Kehittämishankkeen dokumentointi: Ainakin yhdestä hankkeesta tulisi olla hankeraportti liitteenä
4. Todistukset teoreettisesta kurssimuotoisesta koulutuksesta eriteltyinä oman organisaation järjestämiin (enintään 20 tuntia) sekä valtakunnallisiin tai kansainvälisiin koulutuksiin, molemmista tuntimäärät yhteensä. Siirtymäaikana riittää aiemmista koulutuksista muu toimikunnan riittäväksi arvioima selostus/selvitys koulutukseen osallistumisesta/sisällöstä.

5. Hakija liittää hakemukseensa myös tarvittavat muut selvitykset esim. alaan liittyvistä tutkimustöistään, julkaisuistaan, järjestötoiminnastaan tai asiantuntijatehtävistään, joihin haluaa vedota hakemuksessaan.

Liitteet mahdollisuuksien mukaan yhdistettyinä (esim. skannaamalla) kaikki samaan tai muutamaan dokumenttiin. Esim. pidempi hankeraportti voi olla erillisenä.

7. Siirtymäaika

Erityispätevyyttä voi kolmen vuoden siirtymäaikana, eli 29.4.2024 saakka, hakea toimikunnalta poikkeusmenettelyllä myönnettäväksi. Tällöin Lääkäriliitto voi toimikunnan esityksestä myöntää erityispätevyyden poikkeusmenettelyllä lääkärille, joilla on jo riittävä perehtyneisyys sekä kiistaton osoitus pitkäaikaisesta ja aktiivisesta laatu- ja potilasturvallisuustyöstä. Siirtymäaikana voidaan joustaa kertymisaikoja koskevista 10 vuoden aikarajoista.

